

ผลการใช้แนวปฏิบัติทางการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อในกระแสโลหิต โรงพยาบาลอุดรธานี
Outcome of clinical nursing practice guideline sepsis in Udon Thani Hospital

นางปาริชาติ ต้นสุวรรณ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
โรงพยาบาลอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี เขตสุขภาพที่ 8

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงพยาบาลอุดรธานี เป็นโรงพยาบาลศูนย์ขนาด 1,100 เตียง เป็นศูนย์รับส่งต่อดูแลผู้ป่วยภายในจังหวัดอุดรธานี และโรงพยาบาลเครือข่ายใกล้เคียงในเขตอีสานตอนบน ภาวะติดเชื้อในกระแสโลหิตอย่างรุนแรงเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตลำดับต้นๆ 1 ใน 5 ของผู้ป่วยเสียชีวิตในโรงพยาบาลอุดรธานี สถิติข้อมูลการเสียชีวิตจากการติดเชื้อในกระแสโลหิตแบบรุนแรงชนิด Community Acquire Sepsis ในปี 2559-2561 พบว่า อัตราการเสียชีวิตร้อยละ 47.48, 37.29 และ 35.67 ตามลำดับ (HDC, 2562)

จากการทบทวนกระบวนการดูแลผู้ป่วยพบว่ามีความล่าช้าในส่วนของ การประเมิน การคัดกรอง และการรายงาน อาการผู้ป่วยส่งผลให้ผู้ป่วยได้รับการวินิจฉัย การรักษาล่าช้า และมีกระบวนการติดตามดูแลไม่เหมาะสมแสดงให้เห็นปัญหาในกระบวนการทางการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วย ผู้วิจัยได้มีบทบาทในการพัฒนาระบบบริการสาขาโรคติดเชื้อ (Service Plan Sepsis) ร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพจึงได้จัดทำแนวปฏิบัติทางการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อในกระแสโลหิตสร้างขึ้นโดยประยุกต์จากแนวทางเวชปฏิบัติการดูแลรักษาผู้ป่วย severe sepsis และ septic shock (รัฐภูมิ ชามภูณท,ไชยรัฐ เพิ่มพิกุล และบุญส่ง พจนสุนทร,บรรณาธิการ.2558) ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการใช้แนวปฏิบัติทางการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อในกระแสโลหิต เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาระบบการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยและนำผลการวิจัยไปใช้ปรับปรุงพัฒนาระบบบริการเพื่อให้ผู้รับบริการได้รับการดูแลรักษาตามมาตรฐาน และมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ เพื่อ

- 1.ศึกษาผลการใช้แนวปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อในกระแสโลหิตในผู้ป่วยแผนกอายุรกรรม โรงพยาบาลอุดรธานี
- 2.เปรียบเทียบผลการใช้แนวปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อในกระแสโลหิตในผู้ป่วยแผนกอายุรกรรม โรงพยาบาลอุดรธานี
3. ศึกษาความพึงพอใจของพยาบาลวิชาชีพต่อการใช้แนวปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อในกระแสโลหิต

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research)

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้ป่วยโรคติดเชื้อในกระแสโลหิตทุกรายที่ได้รับการวินิจฉัยและรับไว้รักษา กลุ่มควบคุม ใช้ข้อมูลผู้ป่วยย้อนหลัง ระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม 2562 - 31 มีนาคม 2563 จำนวน 119 คน และกลุ่มทดลอง คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง คือผู้ป่วยที่แพทย์วินิจฉัยเป็นภาวะติดเชื้อในกระแสโลหิตอย่างรุนแรงที่ใช้แนวปฏิบัติทางการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อในกระแสโลหิต จำนวน 91 คน 2) พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยวิกฤตอายุรกรรม และหอผู้ป่วยอายุรกรรมทั่วไป จำนวน 103 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ 1) แนวปฏิบัติทางการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อในกระแสโลหิต 2) เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ (1) แบบบันทึกข้อมูลผู้ป่วย (2) แบบประเมินการปฏิบัติทางการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วย (3) แบบสอบถามความพึงพอใจของพยาบาลวิชาชีพ

วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน ได้แก่ Chi-square, Fisher's exact และ Mann-Whiney U test

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีข้อมูลทั่วไปที่คล้ายคลึงกัน โดยเป็นเพศชายร้อยละ 54.9 และ 53.78 มีอายุระหว่าง 70 - 79 ปี ร้อยละ 26.37 และ 27.73 สถานะผู้ป่วยเสียชีวิตกลุ่มควบคุม เสียชีวิตมากกว่าร้อยละ 42.20 ส่วนกลุ่มทดลองเสียชีวิต ร้อยละ 25.30

พยาบาลวิชาชีพมีการปฏิบัติตามแนวทางการดูแลผู้ป่วย severe sepsis , septic shock ด้านการประเมินและคัดกรองร้อยละ 87.8 ด้านการปฏิบัติตามแนวทางการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อในกระแสโลหิต “Sepsis bundles” ร้อยละ 87.4 การติดตามและประเมินอาการทางคลินิก ร้อยละ 72.3

เปรียบเทียบผลการใช้แนวปฏิบัติทางการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมพบว่ากลุ่มควบคุมมีสถานะผู้ป่วยเสียชีวิตมากกว่ากลุ่มทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

$p < .05$ จำนวนวันนอนโรงพยาบาลและค่าใช้จ่ายในการรักษาของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ค่าเฉลี่ยคะแนนภาพรวมของความพึงพอใจในการใช้แนวปฏิบัติทางการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อในกระแสโลหิตอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$, $SD = 0.444$)

อภิปรายผล

ผลการใช้แนวปฏิบัติในการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อในกระแสโลหิตโรงพยาบาลอุดรธานี พบว่า ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมส่วนใหญ่เป็นเพศชายช่วงอายุระหว่าง 70-79 ปี ซึ่งผู้สูงอายุระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายลดต่ำลงโอกาสเกิดการติดเชื้อเพิ่มมากขึ้น อัตราตายของกลุ่มควบคุมมากกว่ากลุ่มทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .05$ ปัจจัยสำคัญ คือ การใช้แนวปฏิบัติทางการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วย severe sepsis, septic shock ส่งผลให้การดูแลเป็นมาตรฐานเดียวกันมีการใช้ SIRS criteria, qSOFA ในการประเมินผู้ป่วย ปฏิบัติตามแนวทางการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อในกระแสโลหิตอย่างรุนแรงตามเกณฑ์ “Sepsis bundles” มีการติดตามและประเมินอาการทางคลินิกดูแลอย่างต่อเนื่องจนพ้นภาวะวิกฤตส่งผลให้การรักษาผู้ป่วยในภาพรวมดีขึ้นทั้งอัตราการเสียชีวิต จำนวนวันนอนโรงพยาบาล และค่าใช้จ่ายในการรักษา ด้านความพึงพอใจของพยาบาลวิชาชีพต่อการใช้แนวปฏิบัติทางการพยาบาลในดูแลผู้ป่วยติดเชื้อในกระแสโลหิต พบว่าระดับความพึงพอใจในการใช้แนวปฏิบัติทางการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อในกระแสโลหิตอยู่ในระดับมากเป็นผลจากแนวปฏิบัติทางการพยาบาลในดูแลผู้ป่วยติดเชื้อในกระแสโลหิตสามารถใช้เป็นแนวทางในการดูแลแก้ไขปัญหาผู้ป่วย เกิดผลดีต่อผู้ป่วย ทำให้พยาบาลวิชาชีพเกิดความมั่นใจในการทำงาน อย่างไรก็ตามการศึกษาค้นคว้าพบว่าผู้ป่วย severe sepsis, septic shock ได้ย้าย Intensive Care Unit ภายใน 3 ชั่วโมง ได้เพียงร้อยละ 30.8 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์เป้าหมาย ดังนั้นโรงพยาบาลอุดรธานีจึงต้องมีการพัฒนาระบบบริการผู้ป่วยติดเชื้อกระแสโลหิตอย่างต่อเนื่องเพื่อลดอัตราการเสียชีวิต

ข้อเสนอแนะ

1. นำแนวปฏิบัติทางการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อในกระแสโลหิตกำหนดให้เป็นสมรรถนะของพยาบาลในองค์กร
2. ขยายผลการใช้แนวปฏิบัติทางการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยติดเชื้อในกระแสโลหิตให้ครอบคลุมทั้งจังหวัด
3. ควรจัดให้มี Intensive Care Unit จำนวนเพียงพอให้สอดคล้องกับความต้องการและรองรับผู้ป่วยที่มีภาวะวิกฤตเนื่องจากเป็นโรงพยาบาลแม่ข่ายและโรงพยาบาลศูนย์ โดยกำหนดเป็นแผนระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว
4. พัฒนาประสิทธิภาพการดูแลผู้ป่วยโดยการจัดตั้งทีมดูแลผู้ป่วยก่อนวิกฤต (Rapid Response Team: RRT)